Cecidiologiska anteckningar XI

Av

EINAR WAHLGREN

Huvuddelen av dessa anteckningar är liksom i de två närmast föregående delarna grundad på de samlingar av västergötska cecidier, som bankkamrer J. Lundberg haft den stora vänligheten att ställa till mitt förfogande, och för vilket jag är honom utomordentligt tacksam. Från honom härstamma därför samtliga fynd från Västergötland, som i det följande anföras utan angivande av insamlaren och dessutom sådana, som gjorts av fil. kand. U. Fransson, St. Bön, Skälsäter, tandläkare O. Ehrnst, Töreboda och doc. N. Hylander, Uppsala. Dessutom har jag att tacka mina sedan länge trogna medhjälpare dr F. Nordström, fru E. Blichfeldt och fröken L. Fors för mera enstaka fynd samt för denna del av anteckningarna amanuens H. Andersson, Lund och kontorist R. Wahlgren, Göteborg.

Utom de sedvanliga hänvisningarna för cecidiernas beskrivning till H., R.-H. och, för eriophyiderna, Schl. har jag för en del av aphidierna även anfört sign. Wahlgr. I o. II, dvs. Die von Blattläusen erzeugten Pflanzengallen, se litteraturförteckningen.

Acarina

Eriophyidae

Aceria anceps Nal. H. 5090, R.-H. 2905, Schl. 551. — *Veronica chamaedrys*. Vg. Fägre 11/9 58. Upl. Solna, Haga 11/8 58 (J. Lundberg). Nya lokaler.

Aceria brevitarsus Fock. H. 1133, R.-H. 165, Schl. 40. — *Alnus glutinosa*. Vg. Halna 24/7 58. Ny lokal.

Aceria dispar Nal. H. 500, R.-H. 1952, Schl. 78. — *Populus tremula*. Vg. Töreboda, Björkelund 14/6 58. Cecidierna upptaga ca 1 dm av skottspetsen såsom på Schlachtendals bild T. *X*, Fig. 4. Ny lokal för Vg., där arten förut är träffad vid Trollhättan (Gertz 1928).

Aceria diversipunctata Nal. H. 499, R.-H. 1928, Schl. 77. — *Populus tremula*. Vg. Fredsberg 19/7 58, Halna 24/7 58, Älgarås 26/7 58, Fägre 31/8 58. Nya lokaler. — Dlsl. Järbo, St. Bön 11/8 58 (U. Fransson) Cec.nytt för Dlsl.

Aceria eriobia v. *pseudoplatanea* Nal. H. 3974, R.-H. 40, Schl. 270. — *Acer pseudoplatanus*. Vg. Älgarås 26/7 58. — Upl. Stockholm, Sture-parken 8/8 58 (J. Lundberg). Nya lokaler.

Aceria faginea Nal. H. 1164, R.-H. 1025, Schl. 58 b. — *Fagus silvatica*. Hall. Slöinge 12/7 58 (R. Wahlgren). Ny lokal. — Vg. Älgarås 28/7 58. Cec.nytt för Vg. — Upl. Solna, Haga 11/8 58 (J. Lundberg). Ny lokal.

Aceria hippocastani Fock. H. 4049, R.-H. 96, Schl. 253. — *Aesculus hippocastanum*. Vg. Fägre, Valla 31/8 58. Cec.nytt för Vg.

Aceria iteina Nal. H. 902, R.-H. 2439, Schl. 108. — *Salix cinerea*. Hall. Steninge 11/7 58 (R. Wahlgren). Cec.nytt för Hall. — Dlsl. Järbo, St. Bön 11/8 58 (U. Fransson). Cec.nytt för Dlsl.

Aceria iteina v. *salicis-capreae* Nal. H. 813, R.-H. 2439, Schl. 110. — *Salix caprea*. Vg. Fredsberg, Slätte 20/8 58. Ny lokal.

Aceria lionota Nal. H. 1031, R.-H. 447, Schl. 31. — *Betula pubescens*. Hall. Steninge 28/6 58 (R. Wahlgren). Ny lokal. *Betula verrucosa*. Vg. Halna 24/7 58, Älgarås 26/7 58, Fägre 31/8 58. Nya lokaler. — Upl. Solna, Haga 8/8 58 (J. Lundberg). Ny lokal.

Aceria longisetosa Nal. H. 1098, R.-H. 440, Schl. 35. — *Betula pubescens*. Vg. Halna 24/7 58, Älgarås 25/7 58. Nya lokaler.

Till samma art föres med tvekan nervvinkelcecidiet H. 1097, R.-H. 444. — *Betula pubescens*. Vg. Älgarås 1/8 58. Cec. nytt för Vg.

Aceria macrorhynchus cephalonea Nal. R.-H. 28, Schl. 271 a. — *Acer pseudoplatanus*. Sk. Hässleholm 16/7 58 (E. Blichfeldt). Ny lokal.

Aceria nervisequa Can. H. 1165, R.-H. 1024, Schl. 58 a. — *Fagus silvatica*. Hall. Slöinge 12/7 58 (R. Wahlgren). Ny lokal. Vg. Älgarås 28/7 58. Cec.nytt för Vg.

Aceria platanoidea Nal. H. 3995, R.-H. 40, Schl. 275. — *Acer platanoides*. Vg. Töreboda 12/6 58. Blad starkt buktiga. Vg. Älgarås 26/7, Fägre 31/8 58, nya lokaler. — Dlsl. Järbo, St. Bön 11/8 58 (U. Fransson). Cec.nytt för Dlsl. — Upl. Solna, Haga 11/8 58 (J. Lundberg), ny lokal.

Aceria rudis Can. H. 1099, R.-H. 441, Schl. 34. — *Betula pubescens*. Hall. Steninge 28/6 50 (R. Wahlgren), ny lokal. — Vg. Fredsberg 19/7, Halna 24/7, Älgarås 30/7 58, nya lokaler. — Dlsl. Järbo, St. Bön 11/8 58 (U. Fransson). Cec.nytt för Dlsl. — Upl. Solna, Haga 11/8 58 (J. Lundberg) ny lokal. — *Betula verrucosa*. Vg. Halna 24/4 58, ny lokal. — Upl. Solna, Haga 11/8 58 (J. Lundberg), ny lokal.

Aceria stenaspis Nal. H. 1160, R.-H. 1022, Schl. 59. — *Fagus silvatica*. Vg. Älgarås 28/7 58. Cec.nytt för Vg.

Aceria tetanothrix laevis Nal. H. 860, R.-H. 2452, Schl. 107. — *Salix aurita*. Hall. Steninge 28/6 58 (R. Wahlgren), cec. håriga. — Vg. Halna 24/7 58, cec. håriga, Älgarås 26/7 58, Fredsberg, Slätte 20/8 58, cec. glatta, nya lokaler. — Dlsl. Järbo, St. Bön 11/8 58 (U. Fransson). Cec.nytt för Dlsl.

På ett flertal blad (Halna 24/7) är bladkanten eller kanterna hårt och smalt uppåtrullade ($^1/_2$—1 mm). Jämför Cec.ant. VI, 1951, p. 90. På samma blad håriga cephaloneer.

Aceria varia Nal. H. 515, R.-H. 1958, Schl. 76. — *Populus tremula*. Vg. Halna 24/7, Fredsberg 19/7, Älgarås 26/7 58, Fägre 31/8 58. Nya lokaler.

Cecidophyes nudus Nal. H. 3088, R.-H. 1184, Schl. 374. — *Geum urbanum*. Vg. Töreboda 7/9 58. Cec.nytt för Vg., förut på *G. rivale*.

Coptophylla calva Liro. H. 5197, R.-H. 1121, Schl. 601. — *Galium boreale*. Vg. Töreboda 1/7 58. Åtminstone bladen abnormt håriga. Beträffande nomenklaturen se Liro 1941 och Roivainen 1950. Cec.nytt för Vg.

Eriophyes exilis Nal. H. 1161, R.-H. 2783, Schl. 223. — *Tilia cordata*×*platyphylla*. Vg. Töreboda 14/6 58, Älgarås 26/7 58, ny lokal. Utom erineerna i nervvinklarna (delvis rosenröda) äro bladen ställvis liksom mjöliga av punktstora erineumfläckar, även skaften äro finulliga av erineumhår. Hall. Steninge 13/7 58 (R. Wahlgren), ny lokal.

Till *T. cordata*×*platyphylla* hör också den i Cec.ant. IX, p. 198 såsom *T. platyphylla* anförda värdväxten; felaktigheten beror på att bladskaften även hos en del av dessa blad äro håriga av erineum.

Eriophyes gibbosus Nal. H. 2982, R.-H. 2328, *Rubus fruticosus* s. l. Vg. Töreboda 1/9 58. Nerverna på korta sträckor med tätt, silkeshårigt, vitt erineum. Cec.nytt för Vg.

Eriophyes goniothorax Nal. H. 2948, R.-H. 814, Schl. 355. — *Crataegus monogyna*. Vg. Älgarås 1/8 58, Fägre 31/8 58. Nya lokaler.

Eriophyes inangulis Nal. H. 1132, R.-H. 162, Schl. 41. — *Alnus glutinosa*. Vg. Fredsberg 19/7 58, Älgarås 1/8 58. Nya lokaler. — Dlsl. Järbo, St. Bön 11/8 1958 (U. Fransson). Cec.nytt för Dlsl.

Eriophyes laevis Nal. H. 1128, R.-H. 152, Schl. 43. — *Alnus glutinosa*. Vg. Fredsberg 19/7 58, Halna 21/7 58, Älgarås 1/8 58. Nya lokaler. — Dlsl. Järbo, St. Bön 11/8 58. (U. Fransson). Cec.nytt för Dlsl. — Upl. Solna, Haga 11/8 58 (J. Lundberg), ny lokal.

Eriophyes laevis alni-incanae Nal. H. 1138, R.-H. 153, Schl. 46. — *Alnus incana*. Vg. Nykyrka, Nyfors 27/7 58, ny lokal.

Eriophyes liosoma Nal. H. 4146, 4157, R.-H. 2784, Schl. 222 b, 227. — *Tilia cordata*. Vg. Töreboda 20/6 58, stora, tjocka erineer, som gjort bladen starkt buckliga och missformade, Bäck 9/9 51, på ett enda litet blad utom *E. liosoma* även *E. tiliae-rudis, E. tiliae-nervalis* och *Phytoptus tetratrichus,* Undenäs, Sätra 24/7 58, Fägre 31/8 58, Göteborg 11/7 58 (R. Wahlgren). Upl. Solna, Haga 11/8 58 (J. Lundberg). De fem sistnämnda lokalerna nya. — *Tilia cordata*×*platyphylla*. Vg. Älgarås, — Hall. Steninge 13/9 58 (R. Wahlgren). Nya lokaler.

Eriophyes padi Nal. H. 3314, R.-H. 2000, Schl. 409. — *Prunus padus*. Vg. Älgarås 30/7 58, ny lokal. — Dlsl. Järbo, St. Bön 11/8 58 (U. Fransson). Cec.nytt för Dlsl. — Upl. Solna, Haga 11/8 58 (J. Lundberg), ny lokal.

Eriophyes piri Pag. H. 2871, R.-H. 1806, Schl. 342. — *Pirus communis.* Vg. Fredsberg, Slätte 20/6 58, Älgarås 28/7, 58, Fägre 31/8 58. Nya lokaler.

Eriophyes plicator-trifolii Nal. H. 3588, R.-H. 2813, Schl. 435. — *Trifolium pratense.* Vg. Töreboda 15/6 58. Bladen med smal kantvikning uppåt. Cec.nytt för Vg.

Eriophyes silvicola Can. H. 3031, R.-H. 2327, Schl. 407. — *Rubus saxatilis.* Vg. Töreboda 8/7 58. Bladen fullkomligt överhopade med cecidier och därigenom delvis förkrympta, skrynkliga och rullade. Cec. nytt för Vg.

Eriophyes similis Nal. H. 3265, 3279, R.-H. 1999, Schl. 416, 422. — *Prunus domestica.* Vg. Älgarås 29/7 58, Fägre 31/8 58, Fredsberg 13/9 58. I enstaka fall även på denna värdväxt cecidiemynningen rosenröd (jfr Cec.ant., X 1957). — *P. insititia.* Vg. Älgarås 29/7 58, Fägre 31/8 58. Nya lokaler.

Eriophyes similis pruni-spinosae Nal. H. 3294, R.-H. 1999, Schl. 419. *Prunus spinosa.* Hall. Steninge 3/8 58 (R. Wahlgren). Cec.nytt för Hall.

Eriophyes sorbeus Nal. H. 2911, R.-H. 1827, Schl. 349. — Vg. Töreboda 14/6 58. Cecidier ymnigt på bladöversidan, en buske syntes liksom överdragen med rimfrost. Cecidierna senare (30/8) bruna. Endast enstaka erineumfläckar på undersidan av något enstaka blad (jfr Cec.-ant. VI, 1951, p. 106), Älgarås 28/7 58. Cec.nytt för Vg.

Eriophyes sorbi Can. H. 2912, 2922, R.-H. 1807, Schl. 350. — *Sorbus aucuparia.* Hall. Eftra, Äskered 16/7 50 (R. Wahlgren), ny lokal. — Vg. Fredsberg 19/7 58, Älgarås 26/7 58, Fägre 31/8 58. Nya lokaler. — *S. intermedia* Hall. Steninge 25/6 58 (R. Wahlgren), ny lokal. — Ög. Omberg, Borghamn 5/7 50 (J. Lundberg); cec.nytt för Ög.

Eriophyes tiliae-nervalis Nal. H. 4145, R.-H. 2785, Schl. 222 a. — *Tilia cordata.* Vg. Bäck 9/9 51, ny lokal.

Eriophyes tiliae rudis Nal. H. 4151, R.-H. 2779, Schl. 221. — *Tilia cordata.* Bl. Hällevik, Stigsberget 27/7 58 (O. Ehrnst). Cec.nytt för Bl. — Vg. Bäck, Båstebacken 9/8 51, ny lokal. — Upl. Solna, Haga 11/8 58 (J. Lundberg), ny lokal.

Phyllocoptes populi Nal. H. 514, R.-H. 1955, Schl. 75. — *Populus tremula.* Sk. Hässleholm 16/7 58 (E. Blichfeldt), ny lokal. — Vg. Fredsberg 19/7 58 Älgarås 26/7 58, Halna 24/7 58, Fägre 31/8 58, nya lokaler. — Dlsl. Järbo, St. Bön 11/8 58 (U. Fransson). Cec.nytt för Dlsl. — Uppl. Stockholm, Skansen 8/6 58 (J. Lundberg).

Phytoptus avellanae Nal. H. 1056, R.-H. 786, Schl. 53. — *Corylus avellana.* Vg. Töreboda 28/5 58. Cec.nytt för Vg.

Phytoptus tetratrichus Nal. H. 4147, 4159, R.-H. 2775, Schl. 224, 228. — *Tilia cordata.* Vg. Töreboda 16/6 58. Bladen utom kantrullningen med brett och löst skedformigt nedåtvända kanter, Bäck 9/9 51. Nya loka-

ler. — *T. cordata×platyphylla.* Sk. Sjöholmen 11/7 58 (L. Fors), ny lokal.

Trisetacus quadrisetus Thomas. H. 123, R.-H. 1362, Schl. 7. — *Juniperus communis.* Vg. Fägre, Valla 25/5 58, Älgarås 1/8 58. Nya lokaler.

Vasates fockeui Nal. et Trott. H. 3278, R.-H. 2016, Schl. p. 2119. — *Prunus domestica.* Sk. Höör 16/8 58, eriophyider iakttagna. Blad med uppåtvälvda, stundom helt hoprullade sidor, i detta fall knappast med någon färgförändring. — *Prunus cerasus.* Vg. Töreboda 14/9 58. Blad i yttre delen bruna. — *Prunus triloba.* Vg. Töreboda 25/7 58. Blad som föreg. men med sidopartierna starkt bruna. Talrika eriophyider iakttagna. Värdväxten ny. — *Prunus padus.* Vg. Älgarås 3/8 58. Blad med löst uppåtrullade kanter som de föregående och med bruna sidopartier. Inga eriophyides iakttagna. Ny värdväxt. Cec. nya för resp. landskap.

Vasates schlechtendali Nal. H. 2865, R.-H. 1814, Schl. p. 405. — *Pirus communis.* Vg. Töreboda 16/7 58. Blad med uppåtvälvda sidokanter, starkt bruna. Inga eriophyider iakttagna. Cec. nytt för Vg. — *Malus× purpurea* (det. Hylander). Vg. Töreboda 9/7 58. Som föreg. Ny värdväxt, cecidiet nytt för Vg.

Cecidium? Epilobium adenocaulon. Vg. Älgarås. En blomdeformation, som består därav, att foderbladen, som normalt äro smalt lansettlika och kortare än foderbladen, i detta fall äro örtbladslika, intill 10 mm breda, skrynkliga med uppåtvikna kanter och spets och helt omslutande kronan. Dennas blad äro vid basen vita och i yttre delen ljusröda, medan de normalt äro mörkt violettröda. Ståndare och pistiller normala.

Om ifrågavarande missbildning skulle vara ett cecidium, kunde man knappast tänka på något annat än ett eriophydcecidium, men några eriophyider ha trots ivrigt sökande på färskt material icke påträffats.

Trombidiidae

Tenuipalpus geisenheyneri Rübs. H. 7194, R.-H. 779. — *Cornus sanguinea.* Öl. Vickleby 9/7 28 (J. Lundberg), Borgholm 2/8, 14/8 32.

Av kamrer Lundberg har förf. fått tre pressade blad med ett stort antal dubbelsidiga svarta, svagt rödaktiga, punktlika fläckar, de största ca 1 mm i diam. Trots pressningen kan man iakttaga, att dessa på översidan varit konvexa, på undersidan konkava utan hår i groparna. På det blad, där de äro talrikast, äro de samlade i 2 tämligen breda band längs sidonerverna, på ett annat förekomma de mest längs mittnerven, varjämte de på alla bladen finnas mera glest och regellöst spridda på övriga delar av bladytan oberoende av nerverna. I cecidiestråken är också själva bladytan på översidan svartröd i kontrast till bladens i övrigt gröna färg. En misstanke, att det kunde vara fråga om något slags para-

sitsvamp har från mykologiskt håll (prof. J. A. Nannfeldt) visat sig vara ogrundad. Bildningarna äro således äkta cecidier och förorsakade av *Tenuipalpus geisenheyneri* enligt vad Rübsaamen 1910 påvisat. Deras för en närmare undersökning olämpliga tillstånd och frånvaron av parasiterna ha motiverat ovanstående beskrivning, som också i flera fall utökar Rübsaamens.

På ett par i Borgholm för annat ändamål insamlade blad i förf:s cecidieherbarium finnas några få cecidier av samma slag som de från Vickleby. Cecidiet och, så vitt förf. vet, parasiten nya för Sverige.

Rhynchota Homoptera

Aphididae

Anuraphis subterranea Wlk. Whlgr. I, 1816. — *Pirus communis.* Sk. Kullaberg 12/6 57 (H. Andersson). Cecidiet starkt rödfärgat. Larver och nymfer blekbruna. Ny lokal. Cec. förut endast känt från Lund.

Aphidula farinosa Gmel. Whlgr. II, 168. — *Salix caprea.* Sk. Höör 16/6 58. En hel liten buske alldeles översållad med löss, alla de yngre bladen starkt skrynkliga och rullade.

Aphidula idaei v. d. Goot. R.-H. 2325, Whlgr. I. — *Rubus idaeus.* Sk. Kullaberg 26/6 57 (H. Andersson), Sjöholmen 9/7 58 (L. Fors), nya lokaler.

Aphidula ulmariae Schr. H. 2835, R.-H. 1061, Whlgr. I. — *Filipendula ulmaria.* Sk. Mölle 13/6 57 (H. Andersson). — Vg. Älgarås 29/7 58. Nya lokaler.

Aphis rumicis L. H. 2116. — *Rumex domesticus.* Vg. Töreboda 10/7 58. Cec. nytt för Vg. Houards nummer 2116 härstammar från Lagerheim, som anfört det från Åland såsom en Aphis. Sedermera är det endast och nu artbestämt anfört från Halland av H. Andersson (1955).

Appelia prunicola Kalt. H. 3290, R.-H. 2011. Whlgr. I. — *Prunus spinosa.* Sk. Kullaberg 12/6 57 (H. Andersson). Ny lokal.

Brachycaudus helichrysi Kalt. R.-H. 2007, Whlgr. I. — *Prunus domistica.* Sk. Mölle 26/6 57 (H. Andersson), ny lokal.

Brachycaudus spiraeae Oestl. H. 2822, Whlgr. II, 186. — *Spiraea salicifolia.* Vg. Älgarås 3/8 58, Töreboda 19/8 58. Cec. nytt för Vg.

Brachycolus stellariae Hdy. H. 2312. R.-H. 2690. — *Stellaria holostea.* Sk. Kullaberg (H. Andersson), ny lokal.

Cavariella aegopodii Sc. R.-H. 212, Whlgr. I. — *Anethum graveolens.* Vg. Töreboda 16/7 58. — *Daucus carota.* Vg. Töreboda 16/7 58. Cec. nya för Vg. — *Petroselinum crispum.* Sk. Landskrona 19/7 58, ny lokal. Samtliga dessa cecidier bestå däruti, att bladflikarna hoptrasslas till mer eller mindre stora, ofta rundade massor på samma sätt som *Trioza apicalis* åstadkommer på *Daucus.*

Cerosipha hieracii Schr. H. 6157, Whlgr. II, 85. — *Hieracium umbel-*

latum. Vg. Töreboda 12/6 54. Bladen nedåt längsrullade och på tvären cirkelformigt böjda. Cec. nytt för Vg.

Cerosipha hypochaeridis Börn. — *Hypochoeris maculata*. Sk. Kullaberg (H. Andersson). Blad uppåt hopvikna. De ovingade lössen äro gröna, ca 1 mm. *C. hypochaeridis* är den enda till subfam. Aphidinae hörande art, som är känd på *Hypochaeris*, enl. Börner 1952 på *H. radiata*, och beskrevs 1940 mycket ofullständigt. Cec. nytt.

Cerosipha sedi Kalt. H. 2762, R.-H. 2550. — *Sedum telephium*. Sk. Mölle 13/6 57 (H. Andersson), ny lokal. — *S. aizoon* (*camtschaticum*). Stockholm 5/6 58. (J. Lundberg). Bladen i skottspetsarna mycket starkt förkrympta och krusiga. Ny värdväxt.

Cryptosiphon artemisiae Bckt. H. 5819, R.-H. 299. — *Artemisia vulgaris*. Sk. Mölle 26/6 57 (H. Andersson), ny lokal.

Hayhurstia atriplicis L. H. 2197, 2200, 2204, R.-H. 372. — *Atriplex litoralis* och *latifolia*. Sk. Mölle 26/6 57 (H. Andersson), ny lokal för *latifolia*. — *Atriplex patula*. Upl. Stockholm, Vasaparken 17/8 58 (J. Lundberg), ny lokal.

Hyperomyzus lactucae L. Whlgr. II, 156. — *Ribes nigrum*. Vg. Töreboda 22/6 58. Skottspetsens blad längsrullade och böjda och hopade till ett bladnäste. Cec. nytt för Vg.

Myzus ornatus Laing. — *Callistephus chinensis*. Vg. Töreboda 15/9 58 i utomhusodling. De övre bladen voro starkt buckliga med oregelbundet veckade kanter. Värdväxten ny.

Myzus pruniavium Börn. H. 3305, R.-H. 2010. — *Prunus avium*. Vg. Undenäs, Sätra 24/7 58, Älgarås 26/7 58, nya lokaler.

Neomyzus circumflexus Bckt. — *Achimenes longiflora*. Vg. Töreboda 1958. Blad tydligt välvda med nedåtböjda kanter, knappast förkrympta. Löss (exuvier) i massor på översidan. Ny värdväxt.

Phorodon humuli Schr. H. 2091, R.-H. 1294. — *Humulus lupulus*. Vg. Älgarås 30/7 58. Blad med ljusa bucklor. Löss iakttagna. Cec. nytt för Sverige.

Phyllaphis fagi L. H. 1161, R.-H. 1021. — *Fagus silvatica*. Vg. Töreboda 13/6, Älgarås 25/7 58. Cec. nytt för Vg.

Rhopalosiphon padi L. H. 3313, R.-H. 2012. — *Prunus padus*. Dlsl. Järbo, St. Bön 11/8 58 (U. Fransson). Cec. nytt för Dlsl. — Uppl. Stockholm, Skansen 8/6 58 (J. Lundberg), ny lokal.

Sappaphis mali Ferr. H. 2887, R.-H. 1817, Whlgr. I. — *Malus domestica*. Vg. Älgarås 26/7 58, ny lokal.

Sappaphis sorbi Kalt. H. 2908, R.-H. 1800. — *Sorbus aucuparia*. Vg. Töreboda 20/6 58, Fredsberg 19/7 58. Cec. nytt för Vg.

Thelaxidae

Anoecia corni F. (s.l.) H. 4514, R.-H. 778, Whlgr. I, 778. — *Cornus alba*. Vg. Töreboda 7/9 58. Blad tydligt välvda, på undersidan med talrika löss med svart ryggfläck. Cec. nytt för Vg.

Mindarus abietinus Koch. R.-H. 2. — *Abies concolor*. Vg. Töreboda 16/7 58. Cec. nytt för Vg. och ny svensk värdväxt.

Thelaxes dryophila Schr. Whlgr. II, 150. — *Quercus robur*. Vg. Töreboda 21/6 58. Cec. nytt för Vg.

Pemphigidae

Asiphon tremulae L. H. 487, R.-H. 1903. — *Populus tremula*. Vg. Fägre 31/8 58, ny lokal.

Byrsocrypta ulmi L. H. 2066, R.-H. 2844. — *Ulmus glabra*. Vg. Älgarås 26/7 58, ny lokal.

Pachypappa vesicalis Koch. H. 469, R.-H. 1904. — *Populus alba*. Öl. Vickleby 27/7 58 (F. Nordström), ny lokal.

Pemphigus bursarius L. H. 533, R.-H. 1922. — *Populus balsamifera*. Vg. Töreboda 25/7 58. Provet visade två sammanvuxna cecidier.

Pemphigus spirothecae Pass. H. 535, R.-H. 1925. — *Populus nigra*. Upl. Stockholm, Humlegården 8/8 48 (J. Lundberg). Cec. på *P. nigra* nytt för Upl. — *Populus italica*. Stockholm, Observatoriekullen 7/8 58 (J. Lundberg). Cecidier även på skottaxeln.

Schizoneura ulmi L. H. 2050, R.-H. 2841. — *Ulmus glabra*. Sk. Hässleholm 16/7 58 (E. Blichfeldt). — Vg. Älgarås 26/7 58. I ett fall är inrullningen tvärgående från bladspetsen. Nya lokaler.

Stagona xylostei Deg. H. 5372, R.-H. 1514. — *Lonicera xylosteum*. Sk. Kullaberg 26/6 57 (H. Andersson), ny lokal.

Thecabius affinis Kalt. H. 554, R.-H. 1944. — *Populus italica*. Vg. Töreboda 17/6 58, fundatrix-cecidium, nytt för Vg. — Upl. Stockholm, Observatoriekullen 7/8 58 (J. Lundberg), ny lokal.

Adelgidae

Adelges laricis Vall. H. 90, 94, R.-H. 1408, 1766. — *Picea abies*. Fägre 25/5 58, Vg. Fredsberg 19/7 58, Halna 24/7 58, Älgarås 26/7 58. Nya lokaler. — *Larix decidua*. Töreboda 21/6 58. Barr starkt krökta med ulltottar, ägg och vingade löss bruna. Cec. nytt för Vg. Den dioeciska formen på *Larix* (*laricis* s. str.) har enligt vad dr Ossiannilsson haft vänligheten att i brev meddela förf. även träffats i Ög. Ljung 13/3 42 och Jmtl. Sikås 4/7 41 och Östersund 5/8 46.

Den monoeciska formen, *A. tardus* Dreyf. har vid flera tillfällen iakttagits i en sådan situation, att vingade exemplar alldeles intill det öppnade cecidiet på *Picea* lagt sina ägg. Ett sådant fall har från Dalarö beskrivits i Cec. ant. III, 1935, p. 37. Andra dylika fall, då äggen lagts omedelbart intill modercecidiet eller på de närstående barren ha från Sk., Öl., och Upl. omnämnts av förf. 1938. I alla fall hade vingade varit gulröda och äggen gulröda, ullbetäckta.

Gilletteella cooleyi Gill. Whlgr. II, 130. — *Picea Engelmanni* o. var. *glauca* 4/2 48. — *P. glauca* 27/5 54, 23/10 54, 4/2 58. — *P. pungens* 4/2 58. Samtliga fynden från Lunds bot. trädg. insamlade av H. Andersson. Cecidiet på *P. glauca* nytt för Sverige, på *Engelmanni* och *pungens* från nya skånska lokaler.

Pineus orientalis Dreyf. H. 104 A, Whlgr. II, 127. — *Picea orientalis*. Sk. Lunds bot. trädg. 13/8 55 (H. Andersson), ny lokal. Cecidiet är tidigare känt och avbildat från Sk. Alnarp (Trägårdh. 1920), där det tillskrives *Pineus pini,* men denna bildar icke några cecidier på *Picea*.

Pineus pini Macq. [H. 78]. — *Pinus silvestris*. Öl. Vickleby 7/7 58 (F. Nordström). Ungt skott med små ulltappar på barren, i ullen små mörkbruna löss. Orsaken till att arten här anföres är uteslutande den, att Houard, om också inom klammer, upptager den såsom cecidiebildande: »Gaine des aiguilles deformée et élargie en forme de coupe». Houard hänvisar till Kieffer 1901, som i Synopsis des zoocécidies d'Europe p. 556 anför arten med frågetecken och skriver: »Sous l'action de cette insecte, la gaine des aiguilles se déforme et s'élargie en forme de coupe. Il est douteux qu'il y ait une réaction du végétal et, par suite, qu'il s'a gisse d'une cécidie.» Något slags deformering av barrslidorna på det ovan omnämnda skottet kan icke iakttagas.

Sacchiphantes abietis L. H. 91, 101, 6268, R.-H. 1765. — *Picea abies*. Vg. Fägre 25/5 58, Fredsberg 19/5 58, nya lokaler. Vid undersökning av ett fullmoget cecidium från Vg. Töreboda, ur vilket gula nymfer och vingade strömmade, visade det sig att de vingade lade gula ägg alldeles intill cecidiet. Efter mycket kort tid dogo även de vingade, som icke lagt ägg, sedan deras färg övergått till brunt. Märkligt nog visade det sig att den bruna färgen i sprit övergick till mer eller mindre starkt gulröd. Då förf. någon gång (t.ex. 1938, p. 187) kallat de vingade äggläggande lössen gulröda, beror det således därpå, att färgen angivits för djur, som vid själva insamlingen tillvaratagits i sprit.

I samtliga tidigare fall, då nymogna cecidier undersökts, hade vingade lagt ägg omedelbart intill cecidiet, så i Höör, Borgholm, Dalarö och på Runmarö. — *Picea glauca*. Vg. Töreboda 24/5 58. Cec. möjl. nytt för Sverige. — *Picea sitchensis*. Vg. Töreboda 29/1 58. Cec. nytt åtminstone för Vg.

På *Larix decidua* har förf. endast iakttagit arten i Färjestaden (Öl.), varjämte dr Ossiannisson haft vänligheten meddela, att den träffats i Ög. Ljung, Norrby.

Chermesidae

Trioza apicalis Frst. H. 4391, R.-H. 240. — *Anthriscus silvestris*. Vg. Töreboda 20/7 58. Cec. nytt för Vg.

Trioza urticae L. H. 2097, R.-H. 2856. — *Urtica dioica*. — Vg. Älgarås 1/8 58, ny lokal.

Cicadidae

Philaenus spumarius L. R.-H. 2901. — *Veronica chamaedrys.* Vg. Töreboda 24/6 58. Blad krökta. Cec. nytt för Vg.

Diptera

Itonididae

Contarinia loti Deg. H. 3721, R.-H. 2951. — *Vicia cracca.* Vg. Älgarås 4/8 58. Cec. nytt för Vg.

Contarinia tiliarum Kieff. H. 4139, R.-H. 2768. — *Tilia cordata.* Vg. Töreboda 20/6 58, Älgarås 26/7 58. Nya lokaler.

Contarinia tremula Kieff. H. 502, R.-H. 1951. — Vg. Älgarås 1/8 56. Cec. nytt för Vg.

Contarinia violicola Coqu. — *Viola cornuta.* Vg. Töreboda 31/8 58. Skottspetsens blad rosettlikt hopade, delvis förkrympta och starkt flikiga, endast de innersta, minsta håriga, de övriga glatta. Larven gulröd, sedan den lämnat cecidiet rent röd, och visade ansats till hoppning. Sedan jag nu sett denna gallbildning, måste jag återtaga vad som i Cec. ant. VI 1951, p. 134 sagts om Ahlbergs (1934) avbildning av violgallmyggans cecidium på *Viola cornuta.* Ny lokal för Vg., förut känd från Hindås.

Cystiphora sonchi F. Lw. H. 6100, R.-H. 2661. — *Sonchus arvensis.* Vg. Älgarås 31/7 58. Cec. nytt för Vg.

Dasyneura alni F. Lw. H. 1127, R.-H. 154. — *Alnus glutinosa.* Vg. Älgarås 26/7 58, ny lokal.

Dasyneura crataegi Winn. H. 2942, R.-H. 805. — *Crataegus monogyna.* Vg. Fägre 21/8 58. Cec. nytt för Vg.

Dasyneura fraxini Kieff. H. 4644, R. H. 1084. — *Fraxinus excelsior.* Vg. Älgarås 29/7 58. Ny lokal.

Dasyneura populeti Rübs. H. 503, R.-H. 1950. — *Populus tremula.* Vg. Fredsberg 19/7 58, ny lokal.

Dasyneura pustulans Rübs. H. 2838, R.-H. 1058. — *Filipendula ulmaria.* Vg. Fredsberg 19/7 58, Älgarås 1/8 58. Den gula zonen i ett fall smalt rödkantad. Cec. nytt för Vg.

Dasyneura thomasiana Kieff. H. 4140, R.-H. 2771. — *Tilia cordata.* Vg. Älgarås 28/7 58. Cec. nytt för Vg.

Dasyneura trifolii F. Lw. H. 3589, R.-H. 2809. — *Trifolium pratense.* Vg. Töreboda 21/8 57, Fägre 31/8 58. Cec. nytt för Vg.

Dasyneura ulmariae Br. H. 2839, R.-H. 1055. — *Filipendula ulmaria.* Vg. Fredsberg 19/7 58, Älgarås 29/7 58. Cec. nytt för Vg.

Dasyneura urticae Perr. H. 2095, R.-H. 2854. — *Urtica dioeca.* Vg. Fredsberg 19/7 58, Älgarås 28/7 58. Nya lokaler.

Dasyneura violae F. Lw. H. 4897, R.-H. 2967. — *Viola arvensis.* Vg. Älgarås 28/7 58. Ny lokal.

Harmandia cavernosa Rübs. H. 508, R.-H. 1932. — *Populus tremula.* Vg. Töreboda 24/6 58, Älgarås 30/7 58. Cec. nytt för Vg.

Harmandia globuli Rübs. H. 505, R.-H. 1940. — *Populus tremula.* Vg. Töreboda 12/6 58, Halna 24/7 58. Älgarås 26/7, 1/8. Nya lokaler.

Harmandia populi Rübs. R.-H. 1935. *Populus tremula.* Dlsl. Järbo, St. Bön 11/8 58 (U. Fransson). Cec. nytt för Dlsl.

Harmandia tremulae Winn (*löwi* Rübs.). H. 506, R.-H. 1942. — *Populus tremula.* Vg. Älgarås 26/7 58, Fredsberg, Slätte 20/8 58, Fägre 31/8 58. Nya lokaler. — Dlsl. Järbo, St. Bön 11/8 58 (U. Fransson). Cec. nytt för Dlsl.

Iteomyia capreae Winn. H. 805, 812, 859, 894, R.-H. 2416, 2438. — *Salix aurita.* Hall. Steninge 11/7 58 (R. Wahlgren), ny lokal. — Dlsl. Järbo, St. Bön 11/8 58 (U. Fransson), nytt för Dlsl. — *S. caprea.* Hall. Steninge 13/7 58 (R. Wahlgren), ny lokal. — *S. cinerea.* Hall. Steninge 20/7 58 (R. Wahlgren), ny lokal.

Jaapiella veronicae Vall. H. 5080, R.-H. 2892. — *Veronica chamaedrys.* Vg. Fägre 11/9 58. — Upl. Solna, Haga 11/8 58 (J. Lundberg), nya lokaler.

Janetiella lemeei Kieff. H. 2061, R.-H. 2839. — *Ulmus glabra.* Vg. Mösseberg 21/8 58 (N. Hylander). Cec. nytt för Vg.

Lasioptera populnea Wachtl. H. 512, R.-H. 1937. — *Populus tremula.* Hall. Steninge 20/7 58 (R. Wahlgren), ny lokal. — Dlsl. Järbo, St. Bön 11/8 58 (U. Fransson). Cec. nytt för Dlsl.

Lasioptera rubi Heeg. H. 2976, R.-H. 2321. — *Rubus idaeus* Sk. Sjöholmen 1/10 58 (L. Fors). Cecidiet kulrunt, ca. 1 cm, ensidigt, ny lokal. — *Rubus fruticosus* s. l. Dlsl. Järbo, St. Bön 11/8 58. (U. Fransson). Cec. nytt för Dlsl.

Macrodiplosis dryobia F. Lw. H. 1306, R.-H. 2136. — *Quercus robur.* Hall. Steninge 3/8 58 (R. Wahlgren), ny lokal.

Phegeobia tornatella Kieff. H. 1154. R.-H. 1017. — *Fagus silvatica.* Hall. Slöinge, Årstad 12/7 58 (R. Wahlgren), ny lokal.

Oligotrophus juniperinus L. H. 127, R.-H. 1349. — *Juniperus communis.* Vg. Fägre, Valla 25/5 58, Fredsberg 19/7 58, Älgarås 31/7 58. Nya lokaler.

Oligotrophus H. 136. — *Juniperus oxycedrus.* Portugal, Vila Vellia de Rodao 19/6 56 (O. Santos), herbarieex. tillvaratagna av J. Lundberg. Cecidiet är av *panteli*-typ med den yttre kantens barr långspetsiga, 12—19 mm långa, och cecidiet är nedtill 4—5 mm brett. Det beskrives av Houard 1905, som framhåller dess likhet med *O. panteli* men att det har större dimensioner. Cecidiet av *O. panteli* lär kunna nå en längd av 12 mm (i regel dock omkring 6—7) och en bredd nedtill av 3 mm.

Cecidiet är genom Houard känt från Algeriet och genom Trotter (1903) från M. Asien. Huruvida det är tidigare känt från Portugal, är förf. i brist på yngre litteratur obekant, men i Tavares' »Synopse

des Zoocecidias protuguesas» 1905 och tilläggen därtill 1907 och 1914 finnes det icke omnämnt.

Placochela nigripes F. Lw. H. 5329. — *Sambucus nigra*. Vg. Råbäck 12/7 57, ny lokal.

Rhabdophaga heterobia H. Lw. H. 829, R.-H. 2385. *Salix aurita*. Vg. Älgarås 1/8 58, ny lokal.

Rhabdophaga rosaria L. H. 784, R.-H. 2382. — *Salix caprea*. Vg. Fredsberg 19/7 58. Cecidiet, som är ovanligt glest, mäter utslaget 4,5 cm, de yttre bladen äro på utsidan nästan glatta, de inre på insidan håriga. Cec. nytt för Vg.

Syndiplosis petioli Kieff. H. 493, R.-H. 1910. — *Populus tremula*. Vg. Töreboda 14/6 58, tre cecidier i rad på samma skottaxel. Fägre 31/8 58, ny lokal. — Dlsl. Järbo, St. Bön 11/8 58 (U. Fransson), även på skottaxeln, i ett par fall är den senare liksom bladskaftet rätvinkligt böjda vid cecidiefästet. Cec. nytt för Dlsl.

Trotteria galii Rübs. (R.-H. 1134). — *Galium boreale*. Blomknoppar slutna, ansvällda, klotrunda, violetta. Ny värdväxt och cec. nytt för Vg.

Trypetidae

Tephritis arnicae L. H. 5846, R.-H. 270. — *Arnica montana*. Vg. Älgarås 20/7 58. Larver iakttagna. Cec. nytt för Vg.

Muscidae

Egeria signata Bri. H. 63, R.-H. 364. — *Athyrium filix femina*. Vg. Älgarås 29/7 58, Töreboda 30/8 58. Cec. nytt för Vg. — Upl. Haga 12/10 58 (J. Lundberg). Cec. nytt för Upl.

Coleoptera

Curculionidae

Dorytomus taeniatus F. H. 871, R.-H. 2458. — *Salix cinerea*. Vg. Töreboda 31/5 58. ♀-hängen halvcirkelformigt böjda, larv i axeln. Cec. nytt för Vg.

Lepidoptera

Tortricidae

Evetria resinella L. H. 75, R.-H. 1791. — *Pinus silvestris*. Vg. Halna 24/7 58, ny lokal.

Hymenoptera

Cynipidae

Andricus curvator Htg. H. 1351, R.-H. 2130. — *Quercus robur*. Vg. Töreboda 19/6, 28/6 58. I sista fallet på bladskaftet. Ny lokal.

Andricus inflator Htg. H. 1205, R.-H. 2047. — *Quercus robur.* H. 1205, R.-H. 2047. Vg. Töreboda 24/5 58, ny lokal.

Andricus ostrea Htg. H. 1326, R.-H. 2108. — *Quercus robur.* Upl. Solna, Haga 11/8 58, Stockholm, Vasaparken 17/8 58 (J. Lundberg), nya lokaler.

Andricus quercus-gemmae L. (fecundator Hts) H. 1214, R.-H. 2039. — *Quercus robur.* Vg. Töreboda 8/7 58, ny lokal.

Aulacidea hieracii Bché. H. 6155, R.-H. 1234. — *Hieracium umbellatum.* Vg. Älgarås 30/7 58, ny lokal. — Dlsl. Järbo, St. Bön 11/8 58 (U. Fransson). Cec. nytt för Dlsl.

Aulacidea macula Fors. H. 6080, R.-H. 2522. — *Scorzonera humilis.* Vg. Töreboda 20/7 58. Cec. nytt för Vg.

Biorrhiza pallida Ol. H. 1262, R.-H. 2055. — *Quercus robur.* Vg. Töreboda 8/7 58. Cec. nytt för Vg.

Cynips quercus-folii L. H. 1320, R.-H. 2110. — *Quercus robur.* Upl. Lidingö 14/6 58 (F. Nordström), ny lokal.

Diplolepis rosae L. H. 3136, R.-H. 2301. — *Rosa villosa.* Vg. Fredsberg 3/9 58, ny lokal.

Neuroterus quercus-baccarum L. (gen. *lenticularis* Ol.). H. 1336, R.-H. 2120. — *Quercus robur.* Vg. Fredsberg 27/8 58, ny lokal.

Tenthredinidae

Blennocampa pusilla Kl. H. 3134, R.-H. 2313. — *Rosa villosa.* Dlsl. Järbo, St. Bön 11/8 58 (U. Fransson). Cec. nytt för Dlsl.

Euura amerinae L. R.-H. 1913. — *Populus tremula.* Vg. Töreboda 13/11 57. Cecidiet ensidigt, rundat, ca 1 cm i diam. med ett flertal små flyghål, dess bark något avflagad. Cec. nytt för Vg.

Euura venusta v. testaceipes Zadd. — *Salix elegantissima.* Stockholm, Observatoriekullen 7/8 58 (J. Lundberg). Ny värdväxt.

Pontania bridgmanni Cam. H. 595, R.-H. 2426. — *Salix caprea.* Vg. Fredsberg 19/7 58, Töreboda 20/7 58, Älgarås 26/7 58. Cec. nytt för Vg.

Pontania collactanea Frst. H. 916. Enligt såväl Benson (1954) som Lorenz et Kraus (1957) äro sådana cecidier, som i Cecidiologiska anteckningar V anförts på *Salix repens* (och den närstående *S. arenaria* och deras hybrider) tillhöriga *P. collactanea.*

Pontania leucaspis Tischb. H. 808, R.-H. 2444. — *Salix caprea.* Sk. Höör 31/3 40, 20/6 56. Från *P. leucosticta* skiljer sig larven genom att sakna utbredda svarta fläckar på de sista abdominalsegmenten, som endast äro tecknade med små punkter och genom att sakna utbildade svarta cerci. Jfr följande art. Cec. nytt för Sverige.

Pontaia leucosticta Htg. Till denna art skall enligt Lorenz et Kraus 1957 höra de larver som, i olikhet mot den föregåendes, ha stora sammanhängande svarta fläckar på de 2 sista abdominalsegmenten och relativt långa, svarta cerci. Till denna art skola de i delarna V, VI och

VIII av Cecidiologiska anteckningar anförda cecidierna höra. För orsaken till att de där benämnts *leucaspis* har i del VI redogjorts.

Pontania pedunculi Htg. H. 905, R.-H. 2432. — *Salix cinerea*. Vg. Älgarås 28/7 58, ny lokal.

Pontania phylicifoliae Fors. R.-H. 2431. — *Salix phylicifolia*. Vg. Älgarås 21/7 58. Cecidiet ljusgrönt, brunflammigt. Cecidiet nytt för Vg.

Pontania proxima Lep. H. 595, 633, R.-H. 2426. — *Salix fragilis*. Vg. Göteborg 15/7 58 (R. Wahlgren), Fredsberg 19/7 58. — *Salix alba*. Sk. Hässleholm 16/7 58 (E. Blichfeldt). *S. alba* v. *sericea*. Vg. Töreboda 16/7 58. Nya lokaler.

Till Bensons *Proxima*-grupp (1954) höra också de i föregående delar såsom *Pont. capreae* L. anförda cecidierna på *Salix acutifolia* (Cec. ant. II) och *S. pentandra* (Cec. ant. X).

Pontania viminalis L. H. 935, R.-H. 2430. — *Salix myrsinifolia* (*nigricans*). — Vg. Älgarås 31/7 58, ny lokal. — Dlsl. Järbo, St. Bön 11/8 58 (U. Fransson). Cec. nytt för Dlsl.

Zusammenfassung

Obiger Teil von „Cecidiologiska anteckningar" enthält ebenso wie die vorigen hauptsächlich neue Beiträge zur Kenntnis der lokalen Verbreitung schwedischer Cecidiozoen.

Anförd litteratur

Andersson, H. Halländska zoocecidier. — Opusc. entomol. 20, Lund 1955.
Benson, R. G. British Sawfly Galls of the genus *Nematus* (*Pontania*) on Salix. — J. soc. Brit. Ent., 4, Southampton 1954.
Enslin, E. Die Tenthredinoidea Mitteleuropas (Beih. d. Deutsch. Ent. Zeitschr. 1912—1917) — Berlin 1918.
Gertz, O. Linné såsom cecidolog. — K. fysiogr. sällsk. Handl. N.F. 39. Lund 1928.
Houard, C. Les zoocécidies des plantes d'Europe et du Basin de la Méditerranée. I—III. Paris 1908, 1909, 1913.
Kieffer, J. J. Synopsis des zoocécidies d'Europe. — Ann. Soc. ent., 70, Paris 1901.
Lagerheim, G. Baltiska zoocecidier. — Arkiv f. botanik, 4, Stockholm 1905.
Linné, C. von. Systema Naturae, ed. X. Stockholm 1758.
— Fauna Suecica, ed. II. Stockholm 1761.
Liro, J. I. Über neue und seltene Eriophyiden. — Ann. zool. Soc. zool.-bot. Fenn. Vanamo. Helsinki 1941.
Lorenz, H. et Kraus, M. Die Larvalsystematik des Blattwespen. — Abh. z. Larvalsyst. d. Insekten, 1, Berlin 1957.
Mordvilko, A. Die Blattläuse mit unvollständigem Generationszyclus und ihre Entstehung. — Ergebn. u. Fortschr. d. zool., 8, Jena 1935.
Roivainen, H. Eriophyid News from Sweden. — Acta entomol. Fenn., 7, Helsinki 1950.
Ross, H. u. Hedicke, H. Die Pflanzengallen Mittel- und Nordeuropas. Jena 1927.

Rübsaamen, E. H. Über deutsche Gallmücken und Gallen. — Zeitschr. wiss. Insektenbiol., 6, Husum 1910.
Schlechtendal, D. H. R. von. Eriophyidocecidien, die durch Gallmilben verursachten Pflanzengallen. — Zoologica, 61, Stuttgart 1916.
Tavares, J. S. Synopse das zoocecidias Portoguesas. — Broteria, 4, Lisboa 1905.
Trägårdh, I. Några anteckningar om barrlössens förekomst på våra odlade barrträd. — Lustgården, 1, 1920.
Wahlgren, E. Cecidiologiska anteckningar V, VI, VIII, IX, X. — Ent. tidskr. 65, 1944; 72, 1951; 75, 1954; 77, 1957; 78, 1958. Stockholm.
— Die von Blattläusen erzeugten Pflanzengallen I, II. — Opusc. entomol. 19, 21, Lund 1954, 1956.

Malmö okt. 1958.